

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur

nota
TER BESLISSING

Nota n.a.v. het verslag van de Eerste Kamer bij
het wetsvoorstel maatwerkaanpak PAS-projecten

TER BESLISSING

Datum

19 november 2025

Kenmerk

DGLGS / 102548564

RT 0000124574

Parafenroute

Kopie aan

Bijlage(n)

1.

Aanleiding

Op 4 november 2025 heeft de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Eerste Kamer haar verslag vastgesteld met vragen over het wetsvoorstel tot wijziging van de Omgevingswet (maatwerkaanpak PAS-projecten). In bijgaande nota naar aanleiding van het verslag geeft u antwoord op die vragen. De commissie heeft verzocht om de nota naar aanleiding van het verslag uiterlijk op 2 december te ontvangen.

Geadviseerd besluit

U kunt instemmen met bijgaande nota naar aanleiding van het verslag en deze tijdig naar de Eerste Kamer sturen.

Kernpunten

1. Het verslag bevat vragen van de fracties van SP, PvdD, GroenLinks-PvdA, VVD, CDA, CU en FVD.
2. Er wordt een aantal vragen gesteld over de nieuwe termijn voor het uitvoeren van het programma waarbij met name wordt gevraagd waarom nu wel het doel zal worden gehaald.

Reactie in bijgaande nota: In de nota wordt aangegeven hoe deze termijn is bepaald, zoals dat ook reeds in de memorie van toelichting is opgenomen. Er wordt verduidelijkt dat de termijn ziet op het treffen van de maatregelen, zoals dat ook al in het huidige artikel 22.21 van de Omgevingswet staat.

Daarnaast wordt gevraagd naar de maatregelen die moeten worden getroffen en waarom wordt verwacht dat de maatregelen nu wel voldoende opleveren terwijl het huidige legalisatieprogramma onvoldoende heeft opgeleverd.

Reactie in bijgaande nota: Er is toegelicht dat de huidige insteek van het

programma onvoldoende ruimte op de juiste plek opleverde en dat veel ruimte niet inzetbaar is vanwege niet voldoen aan additionaliteit. Met de maatwerkaanpak wordt samen met de PAS-melder ook naar ander type maatregelen gekeken. Daarbij behoudt de PAS-melder de regie over de gekozen oplossing. Echter, daarbij is wel het eerlijke verhaal dat dat niet zal betekenen dat dat voor alle positief geverifieerde PAS-melders zal leiden tot voldoende inzetbare depositieruimte in de SSRS-bank op 1 maart 2028.

3. Er worden vragen gesteld over rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Daarbij gaat een aantal vragen over de rekenkundige ondergrens en de kritische depositiewaarden, die niet in dit wetsvoorstel zitten.

Reactie in bijgaande nota: Ten aanzien van de rekenkundige ondergrens wordt aangesloten bij eerdere communicatie.

Verder wordt gewezen op belangen van de natuur en omwonenden.

Reactie in bijgaande nota: Het standpunt is dat rekening wordt gehouden met natuur en omwonenden bij besluiten over handhavingsverzoeken. Bij de rekenkundige ondergrens kan dat door flankerend beleid vast te stellen.

Verder wordt gevraagd naar de aanpak voor enerzijds PAS-projecten en anderzijds andere activiteiten.

Reactie in bijgaande nota: de tekst ten aanzien van initiatiefnemers die in artikel 22.21a zijn opgenomen verschilt van die voor PAS-melders. Het artikel eist niet dat er maatregelen worden getroffen op dezelfde wijze als voor PAS-melders. Voor andere activiteiten geldt dat niet in algemene zin de onrechtmatigheid is gegeven van bepaald overheidshandelen, zoals dat er wel is met het vaststellen van een deel van de PAS-regelgeving.

Voor wat betreft de uitvoerbaarheid, wordt gewezen op de termijn en de maatregelen.

Reactie in bijgaande nota: de reactie is op dit punt in lijn met de reactie zoals onder 2 beschreven.

Er worden ook vragen gesteld over de uitvoerbaarheid gelet op staatssteunkader vanuit de EU, zoals die bijvoorbeeld bij innovatie of beëindiging van toepassing is.

Reactie in bijgaande nota: deels zijn provincies hiervoor verantwoordelijk als ze zelf maatregelen treffen, voor andere maatregelen is het Rijk verantwoordelijk. Het Rijk ondersteunt waar mogelijk provincies. Bij schadevergoeding is in principe geen sprake van staatssteun.

4. Enkele vragen gaan over decentrale overheden. Dat gaat bijvoorbeeld over afzien van handhaving en over ondersteuning van het Rijk aan provincies bij de maatwerkaanpak en additionaliteit.

Reactie in bijgaande nota: Er worden voorbeelden gegeven op welke wijze het Rijk provincies ondersteunt, bijvoorbeeld met subsidie (voor maatregelen in het kader van de maatwerkaanpak), de natuurtool (voor afzien handhaving)

en het maatregelenpakket (ten behoeve van aantonen van additionaliteit). Er wordt ook gewezen op de taken en verantwoordelijkheden van provincies.

5. Bij de voorbereiding van het wetsvoorstel zijn verschillende adviezen uitgevraagd en uitgebracht. De Afdeling advisering van de Raad van State en het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) hebben het kabinet geadviseerd. De Afdeling advisering van de Raad van State heeft aangegeven dat het wetsvoorstel zelf geen maatregelen bevat.

Reactie in bijgaande nota: de maatregelen zullen worden opgenomen in het maatwerkprogramma. Hierop wordt – in lijn met het advies van de Afdeling – in de memorie van toelichting nader op ingegaan. Voor zover naar het ATR wordt verwezen, betreft dat de termijn voor uitvoering van het programma waar onder punt 2 reeds op in is gegaan.

Er wordt ook gewezen op andere adviezen die niet op het wetsvoorstel zien. Zo wordt gewezen op het rapport van Brouwer en Erisman en op een studie van Meester.

Reactie in bijgaande nota: het rapport van Brouwer en Erisman wordt onder andere betrokken bij het programma dat nodig is in het kader van het wettelijk voorgestelde programma bij het wetsvoorstel voor het uit de wet halen van de KDW. Op de studie van Meester wordt nog een reactie voorbereid. Daarop wordt nog niet vooruitgelopen in deze beantwoording. Voor het einde van het jaar zal een kabinetsreactie worden gegeven.

6. Ten slotte worden vragen gesteld over de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer. Er is bijvoorbeeld een motie aangenomen over het verder concretiseren van geborgde en structurele maatregelen.

Reactie in bijgaande nota: de verdere invulling van maatregelen gebeurt in het kader van de uitvoering van de MCEN-maatregelen.

Er wordt gevraagd wat het terugbrengen van de term “legaliseren” door het amendement Flach in de wettekst betekent. Ook is het amendement Grinwis en Vedder over het primair treffen van maatregelen gericht op verminderen van stikstofemissie aangenomen.

Reactie in bijgaande nota: de inzet blijft, naast vergunningverlening met depositieruimte uit de SSRS-bank, gericht op de maatwerkaanpak omdat het eerlijke verhaal is dat alleen vergunningverlening met depositieruimte onhaalbaar is. Wel zal altijd primair per PAS-melder worden bekeken of dat in het concrete geval mogelijk is.

Er wordt gevraagd of de deadline voor het programma haalbaar is.

Reactie in bijgaande nota: er wordt aan gewerkt om het programma uiterlijk 1 april 2026 aan de Eerste en Tweede Kamer te sturen zodat het uiterlijk op 1 mei 2026 kan worden vastgesteld.

Toelichting

- Op 26 mei van dit jaar is het wetsvoorstel voor verlenging van de termijn voor de PAS-melders aan de Tweede Kamer gestuurd. Daarbij is aan zowel de

Eerste als de Tweede Kamer verzocht om een spoedige behandeling van het wetsvoorstel.

- De Tweede Kamer heeft na drie plenaire bijeenkomsten het wetsvoorstel met een aantal amendementen en moties op 30 september aangenomen.
- De Eerste Kamer heeft de behandeling voortvarend opgepakt en het verslag vastgesteld. Naast het verslag over het wetsvoorstel is nog een commissiebrief gestuurd met vragen van GroenLinks-PvdA over handhaving van PAS-melders in relatie tot een brief van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat over rechtsbescherming, rechtsgelijkheid en het bewaken van de rechtsstaat in relatie tot de uitwerking van natuur- en milieuwetgeving in Nederland. De beantwoording van die brief loopt gelijk op met de nota naar aanleiding van het verslag.